

اقتصاد سیاسی حقوق بشر

وحید قربانی

www.ketab.ir

- سرشناسه:
عنوان و نام پدیدآور:
مشخصات نشر:
مشخصات ظاهری:
فروست:
شابک:
وضعیت فهرست‌نویسی:
موضوع:
- قربانی، وحید، ۱۳۶۸ -
اقتصاد سیاسی حقوق بشر/وحید قربانی.
تهران: انتشارات دنیای اقتصاد، ۱۴۰۰.
۱۵۶ص.
اقتصاد سیاسی.
۹۷۸-۶۰۰-۴۹۷-۱۳۲-۴
فیبا
اقتصاد -- جنبه‌های سیاسی
Economics -- Political aspects
حقوق بشر
Human rights
HB۷۴
۳۳۰
۸۵۴۹۸۶۷
فیبا
- رده‌بندی کنگره:
رده‌بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:
اطلاعات رکورد کتابشناسی:

www.ketab.ir

ناشر:

انتشارات دنیای اقتصاد (وابسته به شرکت دنیای اقتصاد تابان)

اقتصاد سیاسی حقوق بشر

نویسنده:

وحید قربانی

مدیر هنری:

حسن کریمزاده

مدیر تولید فنی:

انوشه صادقی آزاد

طراح جلد:

حسن کریمزاده

صفحه آرا:

مریم فتاحی

ناظر فنی:

علی سجودی

شابک:

۹۷۸-۶۰۰-۴۹۷-۱۳۲-۴

شمارگان:

۵۰۰ نسخه

نوبت چاپ:

اول ۱۴۰۰

چاپ:

پردیس

تمام حقوق چاپ و نشر، محفوظ و متعلق به ناشر است

©

۹	دیباچه
۱۳	فصل اول: مقدمه

۲۵	فصل دوم: حقوق بشر در نظریه‌های روابط بین‌الملل
۲۵	مقدمه

۲۶	۱-۲- رئالیسم: حقوق بشر به‌عنوان یک ابزار قدرت
۲۸	۲-۲- لیبرالیسم: حقوق بشر در کانون گفتمان لیبرال
۳۰	۳-۲- سازه‌انگاری: حقوق بشر انگاره‌ای هویت‌بخش
۳۲	۴-۲- مکتب انگلیسی: حقوق بشر در جامعه دولت‌ها
۳۲	۵-۲- پست‌مدرنیسم و نسبی‌گرایی
۳۷	۶-۲- مطالعات بین‌فرهنگی
۳۸	۷-۲- اسلام و حقوق بشر
۳۹	۸-۲- نتیجه

۴۱	فصل سوم: اقتصاد سیاسی بین‌الملل و حقوق بشر
۴۲	۱-۳- ارزیابی حقوق بشر در بستر تحول اقتصاد سیاسی بین‌الملل
۴۶	۲-۳- تفسیر نوگرامشی از نظام حقوق بشر جهانی
۴۷	۱-۲-۳- بازتاب نظریه گرامشی در روابط بین‌الملل
۴۸	۲-۲-۳- نظم جهانی هژمونیک
۵۱	۳-۳-۳- ظهور هژمونی سرمایه‌دارانه فراملی
۵۵	۴-۳- حقوق بشر جهانی و سرمایه‌داری فراملی
۵۶	۱-۴-۳- ظهور سرمایه‌داری و حقوق فردگرایانه
۶۰	۲-۴-۳- نظام حقوق بشر جهانی در عصر هژمونی آمریکا
۶۳	۳-۴-۳- هژمونی سرمایه و حقوق بشر
۶۵	۵-۴-۳- حقوق بشر به‌عنوان فرایند مذاکره برای اخذ رضایت نیروهای اجتماعی ضد هژمونیک
۶۶	۶-۴-۳- رهبری اخلاقی و فکری

- ۶۸ ۷-۴-۳- حقوق بشر و تبلیغ فرهنگ مشترک در عصر سرمایه‌داری فراملی
- ۶۸ ۵-۳- ائتلاف بلوک تاریخی برای اجرای نظام حقوق بشر جهانی
- ۷۰ ۱-۵-۳- دولت‌ها
- ۷۱ ۲-۵-۳- نهادهای حقوق بشری بین‌المللی
- ۷۲ ۳-۵-۳- مؤسسات مالی بین‌المللی
- ۷۳ ۴-۵-۳- شرکت‌های چندملیتی در اقتصاد جهانی
- ۷۵ ۵-۵-۳- جامعه مدنی (سازمان‌های مردم‌نهاد یا غیردولتی)
- ۷۶ ۶-۵-۳- اتاق فکرها
- ۷۷ ۶-۳- نتیجه

- ۸۱ فصل چهارم: اقتصاد سیاسی و تحول در فشارهای حقوق بشری
- ۸۳ ۱-۴- تحریم‌های اقتصادی
- ۸۴ ۱-۱-۴- تحریم‌های چندجانبه سازمان ملل
- ۸۶ ۲-۱-۴- تحریم‌های یک‌جانبه و چندجانبه دولتی
- ۸۷ ۳-۱-۴- تحریم‌های حقوق بشری علیه ایران
- ۹۴ ۲-۴- سازمان ملل متحد و اعمال فشارهای اقتصادی حقوق بشری
- ۹۶ ۱-۲-۴- ارزیابی تأثیر حقوق بشر
- ۹۸ ۲-۲-۴- مکانیسم گزارشگری و پاسخگویی
- ۱۰۶ ۳-۴- کمک‌های خارجی
- ۱۰۷ ۴-۴- نتیجه

- ۱۰۹ فصل پنجم: اقتصاد سیاسی حقوق بشر در سازمان‌های غیردولتی
- ۱۰۹ ۱-۵- سازمان‌های مردم‌نهاد
- ۱۱۰ ۱-۱-۵- سازمان بین‌المللی استانداردسازی
- ۱۱۰ ۲-۱-۵- ابتکار گزارشگری جهانی
- ۱۱۱ ۳-۱-۵- مرکز تحقیقاتی شرکت‌های چندملیتی
- ۱۱۲ ۴-۱-۵- سازمان عفو بین‌الملل
- ۱۱۳ ۵-۱-۵- سایر سازمان‌های مردم‌نهاد
- ۱۱۴ ۶-۱-۵- نقش سازمان‌های حقوق بشری غیردولتی در تعاملات اقتصادی بین‌المللی ایران

یکی از روندهایی که توسعه آن در طی دو سه دهه اخیر با سرعت و عمق بالایی در سپهر بین‌المللی دنبال می‌شود، حقوق بشر است. قابل‌پیش‌بینی است که دولت‌ها به‌عنوان کنشگران اصلی نظام بین‌الملل به تدریج محدودیت‌ها و الزاماتی را به‌ویژه در حوزه مناسبات سیاسی خود بر سر رعایت قواعد و مقررات نظام حقوق بشر جهانی تجربه کنند. در این میان، موضوعی نوپدید، تعمیق پیوندهای اقتصاد سیاسی جهانی و نظام حقوق بشر جهانی طی دو دهه گذشته بوده است. بررسی رابطه بین سرمایه‌داری فراملی و نظام حقوق بشر جهانی و چگونگی مشارکت کنشگران اقتصاد سیاسی جهانی از جمله مؤسسات مالی بین‌المللی، سازمان تجارت جهانی، شرکت‌های چندملیتی، سازمان‌های مردم‌نهاد و اتاق فکرها در توسعه و گسترش نظام حقوق بشر جهانی و چالش‌های ناشی از آن برای دولت‌ها هدف اصلی کتاب حاضر است. در این کتاب با الهام از نظریه نوگرایی در روابط بین‌الملل به بررسی وضعیت اقتصاد سیاسی جهانی با کمک مفاهیم هژمونی، تحول در نظم هژمونیک و ظهور سرمایه‌داری فراملی پرداخته شده است. همچنین ظهور جنبش‌ها و جریان‌های ضد هژمونیک در دهه ۱۹۹۰ را که توجه کمی و کیفی هژمونی سرمایه‌داری فراملی به نظام حقوق بشر جهانی برای رفع نقایص این نظم، سرکوب نیروهای ضد هژمونیک و تداوم بازتولید آن به همراه داشت، به‌عنوان عاملی در نظر گرفته شده که ائتلاف بلوک تاریخی سرمایه‌داری عناصر و نیروهای اقتصاد سیاسی جهانی - در راستای مقاصد فوق از اجرای نظام حقوق

بشر جهانی در کسب و کار بین‌المللی استفاده می‌کند. هم‌اکنون نظام حقوق بشر جهانی جایگاه رهبری فکری و اخلاقی را برای هژمونی سرمایه‌داری فراملی در کسب مشروعیت و رضایت‌مندی ایفاء می‌نماید که با ظهور نگرانی‌ها و اعتراضات ضد هژمونیک در دو دهه گذشته، از توسعه این رژیم و قواعد به‌عنوان فرصتی برای چانه‌زنی، بیان اعتراضات و تأمین خواسته‌های ضد هژمونیک و خاموش کردن صداهای نیروهای اجتماعی که با شیوه تولید غالب سرمایه‌دارانه مخالفند، استفاده می‌کند. در این راستا، شاهد مشارکت کنشگران اقتصاد سیاسی جهانی و ائتلاف بلوک تاریخی سرمایه‌داری فراملی شامل دولت‌ها، سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی، مؤسسات مالی بین‌المللی، سازمان جهانی تجارت، شرکت‌های چندملیتی، اتاق فکرها و سازمان‌های مردم‌نهاد در توسعه و گسترش نظام حقوق بشر جهانی با دو ابزار نیمه‌سخت تحریمی و نرم اقناعی و رضایت‌آمیز در برابر دولت‌ها هستیم.

ساختار کتاب حاضر مشتمل بر شش فصل و یک ارزیابی پایانی است. در فصل اول، توسعه حقوق بشر و طرح مسئله پیوند آن با اقتصاد سیاسی بین‌الملل بحث شده است. در فصل دوم حقوق بشر در چارچوب نظریه‌های مختلف روابط بین‌الملل مورد بررسی قرار می‌گیرد. در فصل سوم به تحولات اقتصاد سیاسی بین‌الملل پرداخته شده و در اینجا با تأکید بر نظریه نوگرامشی، نوعی چارچوب مفهومی برای فهم موضوع حقوق بشر در بستر مناسبات اقتصادی بین‌المللی طرح گردیده است.

در فصل چهارم نشان داده شده که چگونه نیروهای بلوک تاریخی سرمایه‌داری فراملی با دو ابزار نیمه‌سخت (وضع و اجرای مؤثر تحریم‌ها از سوی دولت‌ها و سازمان‌های جهانی و منطقه‌ای) و نرم رضایت‌آمیز (اقدامات شبکه حامی برای افزایش ریسک تجارت، چانه‌زنی با شرکت‌ها برای انصراف از کسب و کار و برقراری انواع مکانیسم نظارتی در فعالیت‌های اقتصادی بین‌المللی با کشورهای ناقض حقوق بشر) سعی در ترغیب کشورهای در حال توسعه در تبعیت از نظام بین‌المللی حقوق بشر می‌کنند. در فصل پنجم نقش برخی سازمان‌های غیردولتی و مردم‌نهاد در توسعه اجرای حقوق بشر در مناسبات اقتصادی بین‌المللی را مورد توجه قرار داده و در پایان در فصل ششم

به دستور کار مهم اتحادیه اروپا در حوزه حقوق بشر، یعنی مقررات نظام
عمومی ترجیحات در قبال کشورهای توسعه نیافته و در حال توسعه می پردازد
و در نهایت نتیجه گیری از دستاوردهای این کتاب ارائه می گردد.

وحید قربانی

تابستان ۱۴۰۰

www.ketab.ir